

სახელმწიფო გრანტები

მოქმედების სფერო

14.1 წინამდებარე განყოფილება ეხება ყველა სახის სახელმწიფო გრანტის აღრიცხვის მოთხოვნებს. სახელმწიფო გრანტი არის სახელმწიფოს მიერ საწარმოსათვის გაწეული დახმარება, რესურსების გადაცემის სახით, საწარმოს საქმიანობასთან დაკავშირებული, წარსულში შესრულებული ან მომავალში შესასრულებელი გარკვეული პირობების სანაცვლოდ.

ტერმინი „სახელმწიფო“ ფართო ცნებაა, მოიცავს სამინისტროებს, სახელმწიფო უწყებებსა და მსგავს ადგილობრივ, ეროვნულ ან საერთაშორისო ორგანოებს .

სახელმწიფოსგან მიღებულ დახმარებას შეიძლება მრავალნაირი ფორმა ჰქონდეს, მათ შორის:

- **ფულადი გრანტი:** მსგავსი გრანტებით შეიძლება ხორციელდებოდეს გარკვეული პროექტების (როგორცაა, მაგალითად სასოფლო-სამეურნეო - მრავალწლიანი ბაღები ან სანერგეები; ინოვაციური პროექტები, სტარტაპები) თანადაფინანსება (ან სრული დაფინანსება) გარკვეულ მღვრამდე მთლიანი თანხების გადახდით (მაგალითად, 15,000 ლარამდე თითოეულ საწარმოზე ან პროექტის მთლიანი დანახარჯების 70%).
- **გრძელვადიანი აქტივის ჩუქება:** მაგალითად, სახელმწიფოსგან უსასყიდლოდ (ან ნომინალური გადახდის სანაცვლოდ) მიღებული შენობა, მიწა ან დანადგარი. გრძელვადიანი აქტივების ამგვარ მიღებას, როგორც წესი, ახლავს პირობები, მაგალითად, გარკვეული ოდენობის თანხის ინვესტირება, ან ქონების პროფილის შენარჩუნება (სამედიცინო ან საგანმანათლებლო ინსტიტუტების შემთხვევაში).
- **საბაზრო საპროცენტო განაკვეთზე დაბალი განაკვეთის მქონე სესხი:** სახელმწიფო საანგარიშგებო საწარმოს უზრუნველყოფს უპროცენტო (ან საბაზრო განაკვეთზე დაბალი განაკვეთის მქონე) სესხით, მაგალითად, პროექტის ან ისეთი ქმედებების განსახორციელებლად, რასაც საწარმო სხვა შემთხვევაში არ გააკეთებდა. მართალია, სესხის ვალდებულება მე-5 განყოფილების - *ფინანსური ინსტრუმენტები* - მოქმედების სფეროს განეკუთვნება, მაგრამ უპროცენტო (ან საბაზრო განაკვეთზე დაბალი განაკვეთის მქონე) სესხით განპირობებული შეღავათი (სარგებელი) წინამდებარე განყოფილების შესაბამისად აღირიცხება.

სახელმწიფო დახმარება (რესურსების გადაცემა) კონკრეტული საწარმოს-

თვის უნდა იყოს განკუთვნილი, რათა დახმარებამ დააკმაყოფილოს სახელმწიფო გრანტის განმარტება. დახმარება, რომელიც მთელი საზოგადოების ან ფართო სპექტრის სუბიექტებისთვის არის განკუთვნილი (მაგალითად, საზოგადოებრივი გზებისა და ინფრასტრუქტურის გამოყენების უფლება) სახელმწიფო გრანტი არ არის. თუმცა, სახელმწიფო ხშირად უწევს დახმარებას კონკრეტულ დარგებს ან რეგიონებს. მართალია, ამგვარი დახმარება შეიძლება პირდაპირ არ იყოს დაკავშირებული კონკრეტული საწარმოს საოპერაციო საქმიანობასთან, მაგრამ დახმარების ზოგადი მოთხოვნა, რომ საწარმო უნდა საქმიანობდეს ამ კონკრეტულ დარგსა თუ რეგიონში, აკმაყოფილებს სტანდარტის ამ განყოფილების მოთხოვნებს, ანუ მსგავსი დახმარება სახელმწიფო გრანტია.

აღიარება

14.2 საწარმომ სახელმწიფო გრანტი უნდა აღიაროს შემდეგნაირად:

- (ა) გრანტი, რომელიც არ ითვალისწინებს მომავალში გრანტის მიღებისთვის გარკვეული პირობების შესრულებას, შემოსავალში უნდა აღიარდეს გრანტის მიღების უფლების წარმოშობისთანავე;
- (ბ) გრანტი, რომელიც ითვალისწინებს მომავალში გრანტის მიღებისთვის გარკვეული პირობების შესრულებას, შემოსავლად მხოლოდ მას შემდეგ უნდა აღიარდეს, როდესაც გრანტის მიღების პირობები შესრულდება; და
- (გ) თუ საწარმო მანამდე იღებს გრანტს, სანამ შემოსავლის აღიარების კრიტერიუმები დაკმაყოფილდება, ასეთი გრანტი უნდა აღიარდეს, როგორც ვალდებულება.

იხილეთ ქვემოთ მოცემული 1-ლი, მე-2 და მე-3 მაგალითები.

შეფასება

14.3 საწარმომ თავდაპირველი აღიარებისას გრანტი უნდა შეაფასოს მიღებული ან მისაღები აქტივების საიმედოდ შეფასებული საბაზრო ღირებულების ოდენობით.

მაგალითი 1- სახელმწიფოსგან მიღებული გრძელვადიანი აქტივი: არ ითვალისწინებს მომავალში გარკვეული პირობების შესრულებას

A საწარმოს მოჰყავს კიტრი და პომიდორი.

15/11/20X1 წელს, საქართველოში სასოფლო-სამეურნეო საქმიანობის ხელშეწყობის გეგმის შესაბამისად, სახელმწიფო ორგანომ ტრაქტორი გადასცა საკუთრებაში A საწარმოს 1 ლარის სანაცვლოდ. A საწარმო ტრაქტორს იყენებს ბოსტნეულის ჩითილის დარგვამდე მიწის მოსახხნავად.

15/11/20X1 წელს A საწარმომ ეს ტრაქტორი გრძელვადიან აქტივად აღიარა და თავდაპირველად შეაფასა მისი საბაზრო ღირებულების საიმედო შეფასებით (და არა გადაცემულ 1 ლარად). A საწარმო საიმედო შეფასებას განსაზღვრავს ადგილობრივ ბაზარზე 4 მსგავსი ტრაქტორის ბოლოდროინდელი გაყიდვის გათვალისწინებით:

ტრაქტორი	ფასი (ლარი)
1	12,000
2	13,500
3	11,500
4	15,000
საშუალო	13,000

ტრაქტორის გადაცემა არ ექვემდებარება მომავალში რაიმე პირობების შესრულებას.

15/11/20X1 წელს A საწარმომ უნდა:

- აღიაროს მიღებული გრძელვადიანი აქტივი და სახელმწიფო გრანტიდან მიღებული შემოსავალი;
- შეაფასოს გრძელვადიანი აქტივი და შემოსავალი ტრაქტორის საბაზრო ფასის საიმედო შეფასებით 15/11/20X1 წელს (მსგავსი ტრაქტორების ბოლოდროინდელი გაყიდვის ფასების საშუალოს საფუძველზე ხელმძღვანელობამ განსაზღვრა, რომ საიმედო შეფასება იქნება 13,000 ლარი).
- შეასრულოს შემდეგი ბუღალტრული გატარებები:

ანგარიში	დებიტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
გრძელვადიანი აქტივები - ძირითადი საშუალებები	13,000	
სხვა შემოსავალი - სახელმწიფო გრანტები		13,000

აღწერა: სახელმწიფო ორგანოსგან ტრაქტორის სახით მიღებული გრანტის აღიარება.

1 ლარის გადახდა არაარსებითია, ამიტომ მისი აღრიცხვა შეუსაბამოა.

მაგალითი 2- სახელმწიფოსგან მიღებული გრძელვადიანი აქტივი: მოითხოვება მომავალში გარკვეული პირობების შესრულება

ამჟამად A საწარმოს მოჰყავს მცენარეები, რომლებიც ფარმაცევტულ ინდუსტრიაში გამოიყენება.

31/12/20X0 წელს სახელმწიფო ორგანომ A საწარმოს გადასცა კონკრეტული კულტურის მოყვანის ხუთწლიანი ლიცენზია, სხვა პირზე გადაცემის უფლების გარეშე 1 ლარის სანაცვლოდ. ლიცენზიის გარეშე A საწარმო ვერ

შეძლებს ამ კულტურის მოყვანას. ლიცენზიის მიღების პირობაა A საწარმოს მიერ ყოველწლიურად განსაზღვრული რაოდენობისა და ხარისხის პროდუქტის მიწოდება (შეფასებულია მისი წარმოების 25%-ად). თუ რომელიმე პერიოდში A საწარმო ვერ შეძლებს ლიცენზიის პირობების დაკმაყოფილებას, ლიცენზია მაშინვე გაუქმდება.

31/12/20X0 წელს A საწარმომ ლიცენზია უნდა აღიაროს გრძელვადიანი აქტივის სახით და თავდაპირველად შეაფასოს მისი საბაზრო ღირებულების საიმედო შეფასებით (და არა გადახდილ 1 ლარად). A საწარმომ საიმედო შეფასება (25,000 ლარი) განსაზღვრა იმის მიხედვით, თუ რამდენს გადაიხდიდა ამ ლიცენზიაში კონკურენტულ ტენდერში მონაწილეობისას.

31/12/20X0 წელს A საწარმომ უნდა:

- აღიაროს მიღებული ლიცენზია გრძელვადიან აქტივად და შესაბამისი ვალდებულება სახელმწიფო გრანტისთვის;
- შეაფასოს ლიცენზია (გრძელვადიანი აქტივი) და შესაბამისი ვალდებულება ლიცენზიის საბაზრო ღირებულების საიმედო შეფასებით (ანუ 25,000 ლარი).
- შეასრულოს შემდეგი ბუღალტრული გატარებები:

ანგარიში	დებეტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
გრძელვადიანი აქტივი - არამატერიალური აქტივი - ლიცენზია	25,000	
დარიცხული ხარჯი და გადავადებული შემოსავალი - სახელმწიფო გრანტი		25,000

აღწერა: სახელმწიფო ორგანოსგან ლიცენზიის სახით მიღებული გრანტის აღიარება.

1 ლარის გადახდა არაარსებითია, ამიტომ მისი აღრიცხვა შეუსაბამოა.

20X1, 20X2, 20X3, 20X4 და 20X5 წლის 31 დეკემბერს თუ A საწარმო უწყვეტად შეასრულებს ლიცენზიის პირობებს, მან შემდეგი ბუღალტრული გატარებები უნდა შეასრულოს შემოსავლის აღიარებისთვის იმ ლიცენზიის პროპორციულად, რომელიც გადაეცა მას:

ანგარიში	დებეტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
დარიცხული ხარჯი და გადავადებული შემოსავალი - სახელმწიფო გრანტი	5,000	
სხვა შემოსავალი - სახელმწიფო გრანტი		5,000

აღწერა: სახელმწიფო ორგანოსგან ლიცენზიის სახით მიღებული გრანტის აღიარება.

ამორტიზაციის ხარჯი	5,000	
გრძელვადიანი აქტივი - არამატერიალური აქტივი - ლიცენზია		5,000

აღწერა: ამორტიზაციის აღიარება, რომელიც ასახავს ხუთწლიანი გრანტის მოხმარების ერთ წელს.

მაგალითი 3- სახელმწიფოსგან მიღებული გრძელვადიანი აქტივი: მოითხოვება მომავალში გარკვეული პირობების შესრულება

A საწარმოს მოჰყავს მოცვი იჯარით აღებულ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულზე.

31/12/20X0 წელს საქართველოს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ექსპორტის წახალისების პროგრამის შესაბამისად, სახელმწიფო ორგანომ A საწარმოს პირობითი იურიდიული საკუთრების უფლებით გადასცა სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთი 1 ლარის სანაცვლოდ. კერძოდ, გრანტის პირობებია A საწარმოს მიერ:

- მოცვის შესაფუთი ქარხნის აშენება ამ მიწაზე, იმ ტექნიკური მახასიათებლებით, რომლებიც აკმაყოფილებს ევროკავშირში მოცვის იმპორტის სპეციფიკაციებს; და
- მოცვის შესაფუთი ქარხნის წარმატებით ექსპლუატაცია ორი წლის განმავლობაში, რომელიც მთავრდება 31/12/20X3 წელს ან მანამდე.

თუ A საწარმო ვერ დააკმაყოფილებს გრანტის ორივე პირობას, მიწის ნაკვეთზე ყველა უფლება დაუბრუნდება სახელმწიფო ორგანოს.

31/12/20X0 წელს A საწარმომ მიწის ნაკვეთი უნდა აღიაროს გრძელვადიან აქტივად და თავდაპირველად აღიაროს მისი საიმედოდ შეფასებული საბაზრო ფასით (და არა გადახდილ 1 ლარად). A საწარმომ თავისი შეფასება (50,000 ლარი) განსაზღვრა გრანტის სახით მიღებული მიწის მახლობლად ბოლოდროინელი მსგავსი მიწის ნაკვეთების გაყიდვების საფუძველზე (და შესწორების (კორექტირების) შეტანით მის მიწის ნაკვეთსა და აღნიშნულ ნაკვეთებს შორის შესამჩნევი არსებითი განსხვავებების გასათვალისწინებლად).

31/12/20X0 წელს A საწარმომ უნდა:

- აღიაროს მიღებული მიწის ნაკვეთი გრძელვადიან აქტივად და შესაბამისი ვალდებულება სახელმწიფო გრანტისთვის;
- შეაფასოს მიწის ნაკვეთი (გრძელვადიანი აქტივი) და შესაბამისი ვალდებულება მიწის ნაკვეთის საბაზრო ფასის საიმედო შეფასებით (ანუ 50,000 ლარი);
- შეასრულოს შემდეგი ბუღალტრული გატარებები:

ანგარიში	დებეტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
გრძელვადიანი აქტივები - ძირითადი საშუალებები - მიწის ნაკვეთი	50,000	
დარიცხული ხარჯი და გადავადებული შემოსავალი - პირობიანი სახელმწიფო გრანტი		50,000

აღწერა: სახელმწიფოსგან იმ პირობით მიღებული მიწის ნაკვეთის აღიარება, რომ A საწარმო ამ ადგილას ააშენებს მოცვის შესაფუთ ქარხანას და მას წარმატებით ამუშავებს 2 წლის განმავლობაში.

1 ლარის გადახდა არაარსებითა, ამიტომ მისი აღრიცხვა შეუსაბამოა.

20X1 წლის და 20X2 წლის 31 დეკემბერს A საწარმოს ჯერ არ შეუსრულებია სახელმწიფო გრანტის პირობები, ამიტომ შემოსავალში არაფერს აღიარებს 20X1 წელს და 20X2 წელს.

A სცენარი: 20X3 წელს A საწარმო ორივე პირობას ასრულებს

20X3 წელს A საწარმო შემდეგ ბუღალტრულ გატარებებს ასრულებს:

ანგარიში	დებიტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
დარიცხული ხარჯი და გადავადებული შემოსავალი – პირობიანი სახელმწიფო გრანტი	50,000	
სხვა შემოსავალი – სახელმწიფო გრანტები		50,000

აღწერა: სახელმწიფო გრანტისგან შემოსავლის აღიარება ყველა პირობის შესრულების შემდეგ.

B სცენარი: 31/12/20X3 წლისთვის A საწარმოს არა აქვს შესრულებული ერთი ან მეტი პირობა

20X3 წელს A საწარმო შემდეგ ბუღალტრულ გატარებებს შეასრულებს:

ანგარიში	დებიტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
დარიცხული ხარჯი და გადავადებული შემოსავალი – პირობის შემცველი სახელმწიფო გრანტი	50,000	
გრძელვადიანი აქტივები - ძირითადი საშუალებები - მიწის ნაკვეთი		50,000

აღწერა: სახელმწიფო გრანტთან დაკავშირებული მიწის ნაკვეთისა და გადავადებული შემოსავლის აღიარების შეწყვეტა საწარმოს შედეგის პირობების შესრულებლობისა და შედეგად მიწის ნაკვეთზე ყველანაირი უფლების დაკარგვის გამო.

- 14.4 სახელმწიფოსგან მიღებული, საბაზრო საპროცენტო განაკვეთზე დაბალი (მათ შორის, უპროცენტო) განაკვეთის მქონე სესხით განპირობებული შეღავათი წარმოადგენს სახელმწიფო გრანტს. თავდაპირველი აღიარებისას სასესხო ვალდებულება უნდა განისაზღვროს იმ თანხის საიმედო შეფასებით, რომელსაც საწარმო მიიღებდა კომერციული ბანკისგან, საბაზრო განაკვეთით სესხის აღების შემთხვევაში, იმ პირობით, რომ საწარმო ბანკს სესხის სანაცვლოდ გადაუხდიდა იმავე თანხებს იმავე პირობებით, რაც განსაზღვრულია სახელმწიფოსთან გაფორმებულ ხელშეკრულებაში. ამგვარი გრანტი უნდა შეფასდეს, როგორც სხვაობა სასესხო ვალდებულების თავდაპირველად აღიარებულ საბალანსო ღირებულებასა და სახელმწიფოსგან მიღებულ სესხის თანხას შორის. აღნიშნული გრანტი აღირიცხება სტანდარტის ამ განყოფილების შესაბამისად.

როდესაც სახელმწიფო საწარმოს საბაზრო საპროცენტო განაკვეთზე დაბალი (მათ შორის უპროცენტო) განაკვეთის მქონე სესხს აძლევს, საწარმო ფაქტობრივად სარგებელს (დახმარებას) იღებს სახელმწიფოსგან. საწარმომ უნდა შეაფასოს ამ სარგებლის (შელავათის) ოდენობა და აღრიცხოს სახელმწიფო გრანტის სახით. სესხის დარჩენილი თანხა (ანუ სარგებლის ნაწილის გარეშე) მე-5 განყოფილების მოქმედების სფეროს განეკუთვნება.

მაგალითი 4- უპროცენტო სახელმწიფო სესხი

A საწარმოს მოჰყავს კიტრი და პომიდორი.

15/11/20X1 წელს A საწარმომ სახელმწიფოსგან 13,000 ლარის ოდენობით უპროცენტო სესხი მიიღო ტრაქტორის შესაძენად. სესხის თანხა სახელმწიფოს უნდა დაუბრუნოს 15/11/20X4 წელს.

A საწარმომ დახმარება მიიღო სახელმწიფოსგან - მას გადასახდელი არ ექნება საპროცენტო ხარჯი საბაზრო განაკვეთით. ეს დახმარება წარმოადგენს სახელმწიფო გრანტს და შესაბამისად, უნდა შეფასდეს, წინამდებარე სტანდარტში მოცემული მოთხოვნების მიხედვით.

სახელმწიფო გრანტის თანხის განსაზღვრისათვის A საწარმომ უნდა განსაზღვროს სესხთან დაკავშირებით თავდაპირველად ასაღიარებელი თანხა.

სასესხო ვალდებულების თავდაპირველად ასაღიარებელი თანხის განსაზღვრა.

A საწარმომ სესხის თანხა, 13,000 ლარი სახელმწიფოს 15/11/20X4 წელს უნდა დაუბრუნოს (3 წელში). A საწარმომ უნდა შეაფასოს რა ოდენობის სესხის აღება შეუძლია დღეს კომერციული ბანკისგან, რომ მან შეძლოს ამ სესხის დაფარვა 13,000 ლარის გადახდით (ძირითად თანხას მიმატებული პროცენტის თანხა) 15/11/20X4 წელს. წამყვანი კომერციული ბანკისგან მიღებული შემოთავაზების საფუძველზე A საწარმომ შეაფასა, რომ ის 15/11/20X1 წელს კომერციული ბანკისგან 10,000 ლარს მიიღებდა, 15/11/20X4 წელს 13,000 ლარის დაბრუნების სანაცვლოდ.

სასესხო ვალდებულების თავდაპირველი შეფასებაა 10,000 ლარი (იხ. პუნქტი 5.7). სასესხო ვალდებულება შემდეგ მე-5 განყოფილების მოთხოვნების შესაბამისად შეფასდება.

სახელმწიფო გრანტის ოდენობის შეფასება

სახელმწიფო გრანტის თანხა (A საწარმოს მიერ მიღებული სარგებელი/შელავათი) გამოითვლება, როგორც სხვაობა სახელმწიფოსგან მიღებულ ფულად სახსრებსა (13,000 ლარი) და სასესხო ვალდებულების თავდაპირველად აღიარებულ თანხას (10,000 ლარი) შორის. ამგვარად, სახელმწიფო გრანტის ოდენობაა 3,000 ლარი 15/11/20X1 წელს.

სახელმწიფო გრანტით გარკვეული პირობის შესრულება ეკისრება A საწარმოს - მას შეუძლია მიღებული თანხით მხოლოდ ტრაქტორის ყიდვა. თუ დაგუშვებთ, რომ იგი ტრაქტორს იმავე თარიღით ყიდულობს, როდესაც სესხი მიიღო (ანუ 15/11/20X1), A საწარმოს აღარ აქვს სხვა შესასრულებელი პირო-

ბა და მან სახელმწიფო გრანტიდან მიღებული შემოსავალი უნდა აღიაროს (ნაცვლად გადავადებული შემოსავალისა, თუ პირობა არ შესრულდებოდა).

A საწარმომ შემდეგი ბუღალტრული გატარებები უნდა შეასრულოს 15/11/20X1 წელს:

ანგარიში	დებიტი (ლარი)	კრედიტი (ლარი)
ფულადი სახსრები	13,000	
სხვა სესხები		10,000
სხვა შემოსავალი - სახელმწიფო გრანტები		3,000

აღწერა: სახელმწიფო გრანტისა და სასესხო ვალდებულების აღიარება.